

Eva Parry

3 december, 2009

Ärendenummer:

**Sammanställning av inrapporterade misstänkta
korruptionsärenden - 2008**

1. INLEDNING

I Sidas instruktion från regeringen står det: § 3.10 - *Sida skall särskilt stödja samarbetsländernas strävan att bekämpa korruption, samt motverka att korruption förekommer i insatser finansierade med svenskt bistånd.*

Att minska riskerna för korruption och oegentligheter i genomförandet av utvecklingssamarbetet kräver ett flerdimensionellt arbetssätt. Sida verkar på fyra nivåer;

- Etik och integritet i den egna organisationen
- System och aktioner som försäkrar effektiv användning av svenska biståndsmedel
- Strategiskt stöd till samarbetsparternas eget anti-korruptionsarbete
- Deltagande i global policy och metodutveckling på området

Sida har två anti-korruptionsrådgivare som ansvarar för arbetet inom de fyra nivåerna. Sida har en process för hantering av korruptionsärenden. För att ytterligare förstärka och systematisera processen har Sida under 2008 tillsatt en utredningsgrupp som stödjer ansvarig chef vid utredning av misstänkt korruption och oegentligheter. Utredningsgruppen består av en anti-korruptionsrådgivare, en jurist, en controller, samt en revisionsrådgivare.

1.1 Syfte

Syftet med denna rapport är att redovisa inrapporterade *misstankar* om korruption för år 2008, samt verka för att Sida drar lärdom av dessa.

2. BAKGRUND

I Sidas anti-korruptionsregel och vägledning vid misstanke om korruption, från 2004, står det att rapportering om misstankar om korruption skall göras till närmste chef. I vägledningen listas även en rad stödfunktioner med syfte att hjälpa personalen med anti-korruptionsprocessen. Varje gång en misstanke om korruption har inkommit, har en process startat, men den har utformats på olika sätt från fall till fall. Ärenden har hanterats olika beroende på vem som varit ansvarig och på vilken avdelning som ärendet uppstått.

I december 2008, ändrades rapporteringsplikten vid misstanke om korruption i anti-korruptionsregeln. Rapportering ska nu ske till ansvarig chef *och* till anti-korruptionsrådgivaren.

Anti-korruptionsrådgivaren samordnar utredning av korruptionsärenden med stöd av en utredningsgrupp¹. Utredningsgruppen disponerar en budget för externa utredningar/revisioner. En processbeskrivning vid misstanke om korruption presenteras i bilaga 1.

2.1 Erfarenheter under 2008

Redan i början av 2008 hade arbetet med korruptionsutredningar med stöd av en *utredningsgrupp* påbörjats. Under 2008 hölls ett 20-tal utbildningar inom anti-korruption som bl.a. ledde till en ökad medvetenhet om korruptionsärendehantering genom en centraliserad funktion. Dock fanns ej rapporteringsplikten till anti-korruptionsrådgivaren vid misstanke om korruption inskriven i dåvarande anti-korruptionsregel. Information om den nya rutinen med inrapportering av ärenden till en central funktion hade inte nått fältet fullt ut. Det antal ärenden som redovisas nedan är således ej Sidas totala antal ärenden, utan det antal som kommit anti-korruptionsrådgivaren tillkänna.

Sida har under 2008 intensifierat arbetet med fokus på resultat, kontroll, uppföljning och effektivitet. Detta kommer troligen medföra att antalet inrapporterade ärenden ökar under en kommande tidsperiod.

Då misstankar om korruption riktats mot externa aktörer har dessa utretts av externa revisionsfirmor där Sida har ramavtal. Vid interna ärenden, dvs. där Sidas personal varit föremål för utredning, har Sidas Internrevision (IR) fått i uppdrag av Generaldirektören att utreda misstankarna. I ett fall då misstankar riktades mot en lokalanställd person i fält hade Sida och UD ett gemensamt ansvar vid utredningen.

Under 2008 fick SADEV i uppdrag att granska UD och Sidas anti-korruptionsarbete – *Att förebygga och hantera korruption i det Svenska utvecklingssamarbetet*. Rapporten belyste även problem med brist på samordning mellan Sida och UD. Regelverk, incidenthanteringssystem samt utbildning måste samverkas och koordineras. Sida har upprättat en uppföljningsplan utifrån rekommendationer i rapporten.

Sida ska vidta rättsliga åtgärder om utredningen påvisar misstanke om korruptionsbrott. Sida har upparbetat en nära kontakt med Åklagarmyndigheten - Riksenheten mot korruption, samt OLAF (European Anti-fraud Office). Erfarenheten från 2008, visar att det har varit problematiskt att vidta rättsliga åtgärder i konflikt/postkonfliktländer där det rättsliga systemen ej är fungerande. Sida har då sökt möjligheter att anmäla brottsmisstankar till Svensk åklagare via svensk rättsinstans.

¹ Utredningsgruppen består av A-K rådgivare, jurist, controller, chef, handläggare samt revisionsrådgivaren.

Detta har prövats av Riksenheten mot korruption vid ett av Sidas ärenden. Förundersökningen lades ned, då processen ansågs vara för kostsam i förhållande till det förskingrade beloppet. Sida är medveten om att rättsliga åtgärder ej kommer att kunna tillämpas fullt ut i svaga rättsstater. Sida har lyft det internationella perspektivet till den arbetsgrupp som arbetar med att revidera den svenska lagstiftningen om mutor och bestickning.

3. STATISTIK INRAPPORTERADE ÄRENDEN 2008

Under 2008 inkom det färre inrapporterade misstankar om korruption än under 2007. Några av de inkomna misstankarna kunde avfärdas utan att inleda en utredning, då det var falska anklagelser. Under 2009 kommer en tydligare klassificering och rubricering av ärenden att göras.

3.1 Antal ärenden

Denna rapport ska främst presentera inrapporterade ärenden under 2008, men i.o.m att utredningarna ofta tar lång tid, presenteras även ärenden som inrapporterats under år 2007 och som fortfarande är under utredning 2008.

Under år 2008 inrapporterades 15 *misstankar* om korruption.

Under 2007 inrapporterades totalt 35 *misstankar* om korruption.

Tabell 1: Antal ärenden 2008

	Interna	Externa	Totalt
Inrapporterade ärenden 2008	2	13*	15
Avslutade ärenden 2008	1	6	7

* Ett inrapporterat ärende har medfört 3 utredningar i 5 länder.

Tabell 2: Antal ärenden 2007

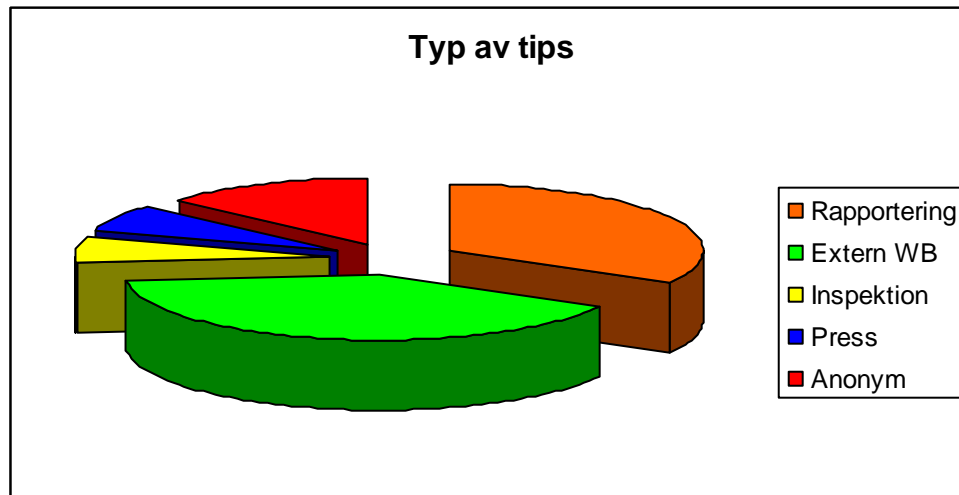
	Interna	Externa	Totalt
Inrapporterade ärenden 2007	7	28	35
Pågående ärenden in - år 2008	1	8	9

Ärenden som hanterades under 2008 var således $15 + 9 = 24$

3.2 Hur tips rapporterades in

Tips om misstanke om korruption inkommer till Sida på en rad olika sätt. Externa whistle-blowers och genom revision eller annan rapportering var mest förekommande, men även anonyma tips inkom under 2008.

Tabell 3: Typer av inrapporteringar

1: Externa Whistle-blowers	6 ärenden
2: Rapportering	5 ärenden
3: Anonyma tips	2 ärenden
4: Inspektion	1 ärende
5: Press/Media	1 ärende
Totalt	15 ärenden

3.3 Polisanmälan och anmälan till Åklagare

Nedan presenteras hur många ärenden som anmälts av Sida eller annan part, till polis eller åklagare 2008.

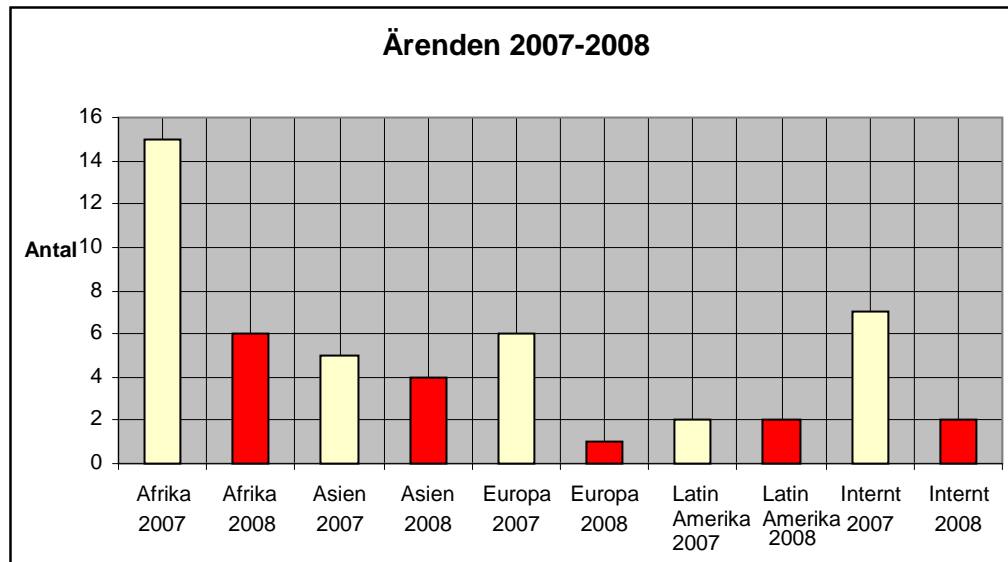
Tabell 4

	Interna	Externa	Totalt
Riksenheten mot Korruption	1	1	2
Ekobrottsmyndigheten		1	1
Anmälan i annat land		2	2
Totalt:	1	4	5

3.4 Ärenden fördelade på världsdel och länder

Nedan redovisas antalet inrapporterade misstankar om korruption fördelade på världsdel och länder.

Tabell 5: Inrapporterade misstankar om korruption 2007-2008

Tabell 6: Afrika

AFRIKA	2008	2007
Angola		1
Malawi		1
Mozambique		1
Kenya		4
Sudan		1
Sydafrika	1	3
Tanzania	1	
Uganda		1
Zambia	2	
Zimbabwe	1	4
Regionalt	1	2
Totalt:	6	18

Utredningar

I samtliga sex ärenden i Afrika 2008 har utredningar inletts i form av revisioner. I två ärenden har revisionen gjorts av annat givarland. I tre ärenden pågår utredningen fortfarande. I två ärenden kunde korruptionsmisstankar ej styrkas.

Tabell 7: Asien

ASIEN	2008	2007
Bangladesh	1	2
OPT*	1*	
Sri Lanka**		2
Thailand		1
Filippinerna	1	
Reg. Asien	1	
Afghanistan		1
Totalt:	4	6

* Ett ärende som inrapporterats ledde till 3 utredningar.

** Ett av länderna där utredning genomförts utifrån ärendet i Palestina.

Utredningar

I ett ärende har Sida avbrutit avtal efter rekommendationer i revisionsrapport. Ärendena i Palestina och Sri Lanka ingår i samma utredning. Utredning pågår fortfarande. I ett ärende har Sidas samarbetspart lämnat in en anmälan till EBM (Ekobrottsmyndigheten) i Göteborg, -utredning pågår. I ett ärende hanterar UD utredningen.

Tabell 8: Europa

EUROPA	2008	2007
Albanien		2
Ryssland**	1	
Reg.Asien**		
Ukraina**		
Bosnien	1	1
Moldavien	1	
Schweiz		1
Sverige		4
Totalt:	3	8

** Ett av länderna där utredning genomförts utifrån ärendet i Palestina.

Utredningar

Ryssland, Vitryssland och Ukraina hanteras under samma pågående utredning som ärendet i Reg. Asien. I ett ärende görs utredning i form av en finansiell revision. I ett av ärendena har Sidas internrevision ansvarat för utredningen.

Tabell 9: Latin Amerika

LATIN AMERIKA	2008	2007
Argentina		1
Bolivia		2
Brasilien	1	
Guatemala	1	
Totalt:	2	3

Utredningar

I ett av de två ärenden som inrapporterats från Latin Amerika pågår utredning fortfarande. I det andra ärendet visade inga indikatorer på oegentligheter, men en systemrevision har gjorts för att analysera hur de interna kontrollsystemen kan stärkas.

3.4.1 Sammanfattning av utredningar

I Afrika förekommer det flest ärenden både 2007 och 2008, men det är även där störst andel där Sidas bistånd återfinns. Under 2008 var skillnaden mellan inrapporterade ärenden i Afrika och Asien var endast 2 ärenden. Under 2007 var skillnaden så många som 10 inrapporterade misstankar. I de Asiatiska länderna var skillnaden marginell mellan 2007 och 2008. I Latinamerika var summan av inrapporterade misstankar om korruption den samma under 2007 och 2008.

I samtliga fall har utredningar inletts i form av revisioner. I några fall har annan part initierat utredningen. Åtta ärenden utreds vidare under 2009.

Sju ärenden avslutades under 2008 (se tabell 1). Det avslutades 3 ärenden genom återkrav av missbrukade eller oredovisade medel. Anmälan till polis eller åklagare samt genom avslutande av avtal. I ett annat ärende har organisationen vidtagit åtgärder enligt en handlingsplan med fokus på risk och kontrollsystem som godkänts av Sida och annan givare gemensamt. En annan insats gjordes en systemrevision som visade på brister i den interna kontrollmiljön, men inga oegentligheter kunde påvisas. Brister och rekommendationer i rapporten följdes upp separat. Två ärenden har hanterats av UD.

3.5 Ärenden fördelade på sektorer

Tabell 10 Sektorer 2008

Sektor/stöd	Afrika	Asien	Europa/HQ	Rela	Tot.
Hälsa	4	1		1	6
Forskning				1	1
Humanitärt		1			1
Utbildning	1	1			2
Miljö		1			1
DÉMO/MR	1				1
MULTI					
EO-stöd			1		1
Internt					2
Tot.					15

3.5.1 Sammanfattning sektorer

2008 var korruptionsmisstankar mest förekommande i hälsosektorn. I U4s rapport *Corruption in the Health sector*² beskrivs korruption i hälsosektorn som ett ökat problem pga. minskade budgetar samt en tendens till ekonomisk försämring i mottagarländerna, samtidigt som hälsoproblemen ökar som t.ex. HIV/AIDS pandemin. Förebyggande av korruption är därför viktigt inom hälsosektorn samt effektivare användning av befintliga resurser för att kunna förbättra hälsosituationen i mottagarländerna. Det är i övrigt inte möjligt att dra några slutsatser av ett så begränsat underlag som detta utgör.

4. SAMMANFATTNING

Det var stor skillnad i antalet inrapporterade misstankar om korruption fördelade mellan åren 2007 och 2008. Under 2009 vänder trenden och ett stort antal ärenden har redan inrapporterats. Sida har ökat fokus på kontroll, uppföljning och effektivitet. En direkt effekt är att det initialt blir en ökning av korruptionsmisstankar som skall utredas.

Utifrån de 15 misstankarna som inrapporterades 2008, startades utredningar i samtliga fall direkt.

- Av dessa avslutades 7 utredningar och 8 ärenden utreds vidare under 2009.
- Av de 9 ärenden som inrapporterades under 2007 där utredning fortsatte under 2008 har 5 ärenden avslutats och 4 ärenden löper fortfarande. Anledningen till de långa utredningstiderna är att i ett fall så hålls rättsprocessen öppen av åklagaren som inväntar ett stabilare rättsklimat i landet.
- I två av fallen så återkräver Sida missbrukade medel från organisationer med svag ekonomi. I ett fall inväntar Sida implementering av den åtgärdsplan som rekommenderades i revisionen innan beslut om återupptagande av samarbete kan tas.
- I tre av fallen från 2008 har det lämnats in en anmälan till polis eller åklagare i Sverige.
- I två fall har anmälan lämnats in i ett mottagarland.
- I ingången till år 2009 pågår således 8 från 2008, samt 4 ärenden från 2007, 12 utredningar förs över till 2009 års statistik.

² U4 Issue 2008:10 , *Corruption in the health sector*; updated november 2008.

Bilaga 1

PROCESSBESKRIVNING AV INKOMMANDE "MISSTANKE OM KORRUPTION"

